

Bryssel 2.7.2020
C(2020) 4531 final

KOMISSION LAUSUNTO,

annettu 2.7.2020,

asetuksen (EY) N:o 715/2009 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/73/EY 10 artiklan 6 kohdan mukaisesti – Suomi – Gasgrid Finland Oy:n sertifiointi

(AINOASTAAN SUOMENKIELINEN TEKSTI ON TODISTUSVOIMAINEN)

KOMISSIION LAUSUNTO,

annettu 2.7.2020,

asetuksen (EY) N:o 715/2009 3 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/73/EY 10 artiklan 6 kohdan mukaisesti – Suomi – Gasgrid Finland Oy:n sertifiointi

(AINOASTAAN SUOMENKIELINEN TEKSTI ON TODISTUSVOIMAINEN)

I. MENETTELY

Komissio vastaanotti 4. toukokuuta 2020 Energiaviraston, joka on Suomen energia-alan sääntelyviranomaisen, direktiivin 2009/73/EY¹, jäljempänä 'kaasudirektiivi', 10 artiklan 6 kohdan mukaisesti tekemän ilmoituksen päätösluonnoksesta, joka koskee Gasgrid Finland Oyj:n, jäljempänä 'Gasgrid', sertifiointia kaasun siirtoverkonhaltijaksi.

Asetuksen (EY) N:o 715/2009,² jäljempänä 'kaasuasetus', 3 artiklan 1 kohdan mukaan komission on tutkittava ilmoitettu päätösluonnos ja toimitettava asianomaiselle kansalliselle sääntelyviranomaiselle lausunto siitä, onko päätös kaasudirektiivin 10 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan mukainen.

II. ILMOITETUN PÄÄTÖKSEN KUVAUS

Gasgrid käyttää Suomen kaasunsiirtoverkkoa, joka koostuu maalla sijaitsevasta korkea- ja matalapaineisesta siirtoputkistosta. Siirtoverkkoon kuuluu myös Suomen ja Viron välinen Balticconnector-kaasuyhdysputki, jonka omistavat Baltic Connector Oy (Gasgridin tytäryhtiö) ja Elering AS (siirtoverkonhaltija Virossa).

Vuoden 2019 loppuun asti Suomen siirtoverkon omisti ja sitä käytti Gasum Oy, vertikaalisesti integroitunut valtio-omisteinen kaasuyhtiö.

Gasgrid perustettiin erilliseksi siirtoverkonhaltijaksi Gasum Oy:n osittaisella purkamisella, joka tuli voimaan tammikuussa 2020.

Gasgrid on valtion omistama yhtiö. Suomen valtionvarainministeriö omistaa 100 prosenttia kaikista osakkeista (suoraan ja välillisesti Suomen Kaasuverkko Oy:n kautta), ja sillä on yksinomainen määräysvalta Gasgridissa.

Gasgrid on hakenut sertifiointia omistuksen eriyttämismallin mukaisesti. Gasgrid aikoo erityisesti soveltaa kaasudirektiivin 9 artiklan 6 kohdassa säädettyä mahdollisuutta ja toteuttaa omistajuuden eriyttämisen erillisten julkisten elinten avulla. Gasgrid voi käyttää tätä mahdollisuutta sen Suomen lainsäädännön nojalla, jolla kaasudirektiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Energiavirasto on päätösluonnoksessaan selvittänyt, täyttääkö Gasgrid kaasudirektiivin 9 artiklan mukaiset vaatimukset omistuksen eriyttämiselle. Tämän arvioinnin perusteella

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 94).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 715/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä ja asetuksen (EY) N:o 1775/2005 kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 36).

Energiavirasto on päätenyt siihen, että Gasgrid täyttää eriyttämissäännöksiä koskevat oikeudelliset vaatimukset. Energiavirasto asettaa sertifiointin ehdoksi kuitenkin sen, että Balticconnector-kaasuyhdysputken omistusoikeus siirretään Gasgridille heti, kun Baltic Connector Oy:n raportointivelvoitteet Euroopan komissiolle on täytetty.

III. HUOMAUTUKSET

Komissio esittää seuraavat huomautukset niiden tietojen perusteella, jotka sisältyivät sertifiointipäätösluonnokseen, sellaisena kuin se ilmoitettiin 4. toukokuuta 2020.

1. Määräysvallan ja oikeuksien käyttö Gasgridissä

Kaasudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohdan mukaan samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä ei ole oikeutta käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä eikä käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden. Kaasudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan b alakohdan ii alakohdan mukaan samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä ei ole oikeutta käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden eikä käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden. Kaasudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä ei ole oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä eikä käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden.

Kaasudirektiivin 9 artiklan 6 kohdan mukaan omistajuuden eriyttämismallissa on mahdollista, että valtio käyttää määräysvaltaa sekä siirtotoimintaan että tuotantoon ja toimittamiseen liittyvään toimintaan nähden, kunhan näitä toimintoja harjoittavat erilliset julkiset elimet. Omistajuuden eriyttämistä koskevien sääntöjen soveltamiseksi kaksi erillistä julkista elintä olisi siis katsottava kahdeksi eri henkilöksi ja niiden olisi voitava käyttää määräysvaltaa yhtäältä tuotantoon ja toimittamiseen liittyvään toimintaan nähden ja toisaalta siirtotoimintaan nähden, kunhan voidaan osoittaa, etteivät ne ole jonkin muun julkisen elimen yhteisessä vaikutusvallassa omistajuuden eriyttämistä koskevien sääntöjen vastaisesti. Asianomaisten julkisten elinten on oltava tosiasiallisesti erillisiä.

Nämä säännökset muodostavat yhdessä oikeudellisen taustan, jota vasten Gasgridiin omistusyhteydessä olevien henkilöiden omistuksia on analysoitava.

Suomen valtio osakkeenomistajana

Suomen valtio omistaa 100 prosenttia osakkeista (suoraan ja välillisesti Suomen Kaasuverkko Oy:n kautta), ja sillä on yksinomainen määräysvalta Gasgridissa. Valtiolla on myös enemmistö- ja vähemmistöosakkuuksia eri yhtiöissä, jotka harjoittavat sähkön ja kaasun tuotantoa ja/tai toimittamista.

Valtiovarainministeriö vastaa valtion tehtävistä Gasgridin osakkeenomistajana (muun muassa Suomen Kaasuverkko Oy:n kautta), kun taas pääministerin kanslia hoitaa tätä tehtävää muiden valtion osakkuuksien osalta, valtion omistamat kaasu- ja sähköyhtiöt mukaan luettuina. Valtiovarainministeriön riippumattomuus Gasgridiin liittyvien tehtäviensä suorittamisessa on varmistettu kolmella säädöksellä: valtioneuvoston omistajapolitiikkaa koskeva periaatepäätös (13. toukokuuta 2016), valtioneuvoston asetus valtiovarainministeriöstä (610/2003) sekä laki valtion yhtiöomistuksesta ja

omistajaohjauksesta (1368/2007, sellaisena kuin se on muutettuna, jäljempänä ”laki omistajaohjauksesta”). Näiden perusteella valtiovarainministeriö vastaa omistajaohjauksesta ja käsittelee ja ratkaisee valtionomistukseen liittyvät asiat. Muut valtiovarainministeriön valvomat valtion virastot, laitokset, rahastot, yhtiöt ja muut liikelaitokset eivät osallistu kaasun tai sähkön tuotantoon eikä toimitukseen lukuun ottamatta Fingrid Oy:n (sähkön siirtoverkonhaltija Suomessa) oikeudellisia velvoitteita, jotka liittyvät Suomen sähkömarkkinalain (588/2013) mukaiseen järjestelmävastuuseen.

Komissio katsoo, että valtiovarainministeriön ja valtioneuvoston kanslian eriyttäminen on taattu riittävällä tavalla edellä mainituilla säädöksillä, joilla varmistetaan valtionvarainministeriön vaadittu riippumattomuus Fingridiin liittyvässä päätöksenteossa. Ministeriöiden itsenäisen päätäntävällän periaate etenkin varmistaa, ettei pääministeri voi antaa valtionvarainministeriölle Gasgridin toimintaan liittyviä ohjeita ja että valtiovarainministeriöllä on tässä suhteessa itsenäinen päätäntävalta.

2. Balticconnectorin omistajasuhteet

Kaasudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jokainen yritys, joka omistaa siirtoverkon, toimii omistajuuden eriyttämismallissa siirtoverkonhaltijana.

Balticconnector-putken omistaa tällä hetkellä Baltic Connector Oy, joka on Gasgrid Finland Oy:n suorassa määräysvallassa oleva Gasgridin tytäryhtiö. Määräysvalta toteutetaan Balticconnector-kaasuyhdysputken osalta Baltic Connector Oy:n ja Gasum Oy:n kesken 9. joulukuuta 2019 tehdyllä vuokrajärjestelyllä.

Energiavirasto on arvioinut, täyttääkö se, että määräysvalta Balticconnectorissa toteutetaan Baltic Connector Oy:n kanssa tehdyllä vuokrajärjestelyllä, 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisen siirtoverkon omistajuutta koskevan vaatimuksen. Gasgrid omistaa välillisesti 100 % kaikista liikkeessä olevista osakkeista, ja sillä on kokonaan omistamansa holdingyhtiön kautta yksinomainen määräysvalta Baltic Connector Oy:ssä. Näin ollen Gasgrid käyttää yksinomaista operatiivista määräysvaltaa Balticconnectorissa yhdysputken siltä osalta, jonka Baltic Connect Oy omistaa. Energiaviraston mukaan siirtoverkon omistamista koskevan vaatimuksen tarkoitus täyttyy, joten nykyistä omistusrakennetta ei ole syytä pitää sertifiointin esteenä. Energiavirasto on kuitenkin velvoittanut Gasgridin siirtämään Balticconnectorin omistusoikeuden (Baltic Connect Oy:n omistaman yhdysputken osan osalta) Gasgridille heti, kun Baltic Connector Oy:n raportointivelvoitteet Euroopan komissiolle on täytetty.

Komissio panee merkille Energiaviraston asettaman ehdon, joka koskee Balticconnectorin omistusoikeuden siirtämistä Gasgridille. Tämän ehdon vuoksi kysymys siitä, täyttyykö 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan vaatimus, kun Gasgrid omistaa Baltic Connector Oy:n, voidaan jättää avoimeksi.

IV. PÄÄTELMÄ

Kaasuasetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan Energiaviraston on otettava edellä esitetyt komission huomautukset mahdollisimman tarkasti huomioon, kun se tekee Gasgridin sertifiointia koskevan lopullisen päätöksensä. Sen on toimitettava päätöksensä komissiolle.

Tätä nimenomaista ilmoitusta koskeva komission kanta ei rajoita kantaa, jonka se voi omaksua suhteessa kansallisiin sääntelyviranomaisiin muiden sertifiointia koskevien ilmoitettujen toimenpideluonnosten osalta tai suhteessa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanosta vastaaviin kansallisiin viranomaisiin sen osalta, ovatko kansalliset täytäntöönpanotoimenpiteet EU:n lainsäädännön mukaisia.

Komissio julkaisee tämän asiakirjan verkkosivuillaan. Komissio ei pidä asiakirjaan sisältyvää aineistoa luottamuksellisena. Energiavirastoa pyydetään ilmoittamaan komissiolle viiden työpäivän kuluessa tämän asiakirjan vastaanottamisesta, mikäli se katsoo, että tämä asiakirja sisältää liikesalaisuuksia koskevien EU:n ja kansallisten sääntöjen mukaisesti luottamuksellista tietoa, jota se toivoo poistettavaksi ennen julkaisemista. Pyyntö on perusteltava.

Tehty Brysselissä 2.7.2020

Komission puolesta
Kadri SIMSON
Komission jäsen

